

۳

سال اول - بهمن ۱۳۷۳

قلمس

خبرنامه داخلی مرکز نشر دانشگاهی

در این شماره می خوانید

معرفی کتابخانه ملی نامۀ آذربایجانی

- حرف اول
- کتابهای زیر چاپ
- تاریخچه: تأسیس مرکز نشر دانشگاهی (۳)
- گفتگو
- آشنایی: گروه شیمی و مهندسی شیمی
- ستون آزاد
- از نگاه دیگران
- اخبار
- مرکز نشر به روایت آمار

خبرنامه داخلی مرکز نشر دانشگاهی
تهیه و تنظیم: محمد سیداحلای

نشانی: خیابان دکتر بهشتی، خیابان بارک (وزرا)

شماره ۸۵، تلفن ۸۸۶۱۷۵۲

از نگاه دیگران

کاشانی نامه

احوال و آثار غیاث‌الدین جمشید کاشانی
تألیف ابوالقاسم قربانی، تهران، مرکز نشر
دانشگاهی، چاپ دوم ۱۳۶۸

جامعه ما - حتی جامعه علمی ما - نیافته و ضرورت توجه به این زمینه بر بسیاری از کسانی که باید به این کار بپردازند یا مشوق و مروج این کار باشند پوشیده مانده است. با این حال، دستکم باید از این بابت خوشنود بود که دشواری کار در این بهنه موجب می‌شود که قلمرو پژوهش در تاریخ علوم از هجوم نام‌خواهانی که تاب زحمت مداوم و شکیبایی تلاش دیر را ندارند و برآند تا یکشنبه ره صد ساله بیسپایند دور این مقوله را خط بکشند و مثلاً به سراغ ترجمه کتابی از یک نویسنده معتبر بروند و بقیه قضایا.

در چنین اوضاعی مطالعه کتاب کاشانی نامه، که مؤلف چهار سال از عمر پربار خود را به پای آن صرف کرده، برای علاقه‌مندان به کارهای پژوهشی اصیل راجع به نقش ایرانیان در تکامل علم (به‌ویژه ریاضیات) بسیار معتتم است. نام مؤلف برای همه کسانی که در ایران به نحوی با ریاضیات سر و کار داشته‌اند آشناست. ایشان به‌هنگام تحصیل در دبیرستان سن‌لویی از محضر درس استاد هشترودی بهره گرفته‌اند و در زمان تحصیل در دانشسرای عالی ریاضی از تدریس دکتر غلامحسین مصاحب سود جست‌اند. فهرست آثار ایشان اعم از تألیف یا ترجمه که به ۶۷ عنوان می‌رسد در مقدمه کتاب فارسی نامه ذکر شده است. مقاله‌های متعددی از ایشان در نشریه‌های علمی، ریاضی، فرهنگی و ادبی از قبیل یغما، راهنمای کتاب، سخن غلغلی، یکان و آشتی با ریاضیات به چاپ رسیده است.

کتاب ارزنده ریاضیدانان ایرانی ایشان در سال ۱۳۵۰ منتشر شد و همین اثر مجدداً به همت مرکز نشر دانشگاهی با اصلاحات و افزوده‌هایی به نام زندگینامه ریاضیدانان دوره اسلامی (در سال ۱۳۶۵) منتشر شده است و پژوهشگر تاریخ ریاضیات در ایران از مراجعه بدان ناگزیر است. سایر کتابهای منتشرشده مؤلف در زمینه تاریخ ریاضیات به این قرار است:

دو ریاضیدان ایرانی (درباره کمال‌الدین فارسی و ملامحمد باقر یزدی، ۱۳۴۷)
نسوی نامه (تحقیق در آثار ریاضی علی‌بن احمد نسوی، ۱۳۵۱)

بیرونی نامه (تحقیق در آثار ریاضی ابوریحان بیرونی، ۱۳۵۳) مرکز نشر دانشگاهی به زودی چاپ جدید این کتاب را منتشر خواهد کرد.

تحریر استخراج الاوتار (تحریر و نگارش و پژوهش استخراج الاوتار بیرونی، ۱۳۵۵)
فارسی نامه (آثار و احوال کمال‌الدین فارسی ریاضیدان و نورشناس ایرانی، ۱۳۶۲)

بررسی کتاب کاشانی نامه، غنای اطلاعات موجود در آن و دقت و نظمی که در نگارش آن به‌کار رفته، این آرزو را در خواننده برمی‌انگیزد که برای زندگی و کار همه دانشمندان ایرانی چنین پژوهشهایی انجام گیرد. کاشانی نامه علاوه بر اطلاعاتی که عرضه می‌کند و منابعی که معرفی می‌کند، الگوی دقیق و زیننده‌ای هم برای رهروان این بهنه دشوار پیش رو می‌گذارد.

فهرست منابع و مأخذ و فهرست عمومی الفبایی کتاب بر فایده آن بسیار افزوده است. همچنین کاغذ، چاپ و صحافی کتاب از پاکیزگی و آراستگی نسبی برخوردار است.

محمد باقری
دانشمند، دی ۱۳۶۸

چاپ اول این کتاب در سال ۱۳۵۰ توسط دانشگاه تهران منتشر شد و انتشار چاپ دوم آن را باید یکی از کارهای مفید و ارزنده مرکز نشر دانشگاهی دانست. اگرچه این‌گونه مراکز انتشارات دانشگاهی هنوز به کار تهیه و انتشار کتابهای درسی و جنبی دانشگاهی مشغول‌اند و به‌ناگزیر باید در صدد رفع نیازهای مبرم و آتی دانشجویان باشند و اگرچه حتی مؤسسات برخوردار از امکانات رسمی و دولتی هنوز از مشکلات مالی و تدارکاتی از قبیل تهیه کاغذ فراغت کامل ندارند، اما کم بودن تأسیف انگیز کتابهای اصیل و ارزشمند مربوط به تاریخ علوم نزد ایرانیان و مسلمانان دلیل دیگری دارد. وسعت قلمرو تاریخ علم - از جمله تاریخ ریاضیات - وجود رازهای ناگشوده فراوان و رکود نسبی (بلکه مطلق) پژوهش در باب تاریخ علم در ایران کار را به اینجا کشانده است. متأسفانه هنوز تاریخ علم از جمله تاریخ ریاضیات جایگاه شایسته خود را در